

QL  
461  
.R873  
ENT

Kot. 10 fuzet 7  
1903: szept.



39



QL  
461  
R873  
ENT

X. kötet. 1903. szeptember 7. füzet.

# ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

különös tekintettel a hasznos és kártékony rovarokra

\*

DR. BEDŐ ALBERT BIRÓ LALOS DR. CHYZER KORNEL  
DR. ENTZ GÉZA MOCSÁRY SÁNDOR

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTIK

A. AIGNER LAJOS ÉS CSIKI ERNŐ.



BUDAPEST, 1903.

A ROVARTANI LAPOK SZERKESZTŐSEGE ÉS KIADÓHIVATALA  
IV., MOLNÁR-UTCA 24.

Megjelenik minden hónap első napján, július és augusztus havak kivételével  
Előfizetési ára egész évre 8 kor.

# Tartalom.

Adalék Microlepidopteránk ismeretéhez. Irta <i>A. Aigner Lajos.</i> . . . . .	133
Magyarország Cerambycidai. IV. Irta <i>Csiki Ernő.</i> . . . . .	138
<i>Lythria purpuraria.</i> Irta <i>A. Aigner Lajos.</i> . . . . .	141
A Kárpátokban honos Erebiákról. I. Báró <i>Hormuzati Szilárd</i> nyomán. . . . .	144
A bogáncs-pille vándorlása. Irta <i>A. Aigner Lajos, Meiszner Károly és Csiki Ernő</i>	148
<i>Különfélék:</i>	
Katiczabogarak tömeges megjelenése. Irta <i>Pávay V. Ferencz.</i> . . . . .	151
A rovarok hőmérséklete. . . . .	151
Magyarország Hister-féléi. . . . .	152
Rothschild bolhagyűjteménye. . . . .	152
Tetű-pecsenye. . . . .	252
Az új lepke katalogus. . . . .	153
Asopia farinalis . . . . .	153
A rovarok erejéről. . . . .	153
<i>Irodalom:</i>	
Ganglbauer L., Neuburger W. közleményeinek ismertetése. . . . .	154

A kir. magy. Természettudományi Társulat állattani szakosztálya minden hónap első péntekén (VIII., Eszterházy-utca 16.) ülést tart. Vendégeket szívesen lát.

A budapesti entomologusok minden pénteken este a Muhr-féle vendéglőben (Kerepesi-út 44.) találkoznak.

## Kedvezmény.

Az 1897., 1898., 1899., 1900., 1901. és 1902-iki teljes évfolyammal még szolgálhatunk. Új előfizetők fele áron kaphatják. Az előbbi kötetekből csak egyes példány áll rendelkezésre; ezek következő áron kaphatók: I. kötet 10 kor., II. kötet 6 kor., Az I. és III. kötetet készpénzben visszaváltjuk.

Az előfizetési összegek kiadóhivatalunkhoz (IV., Molnár-utca 24.) czimzendők.

**Coleoptera-duplumaimat** leginkább Székesfehérvár környékéről, óhajtanám más bogarakra elcserélni. Szives ajánlatokat kérek.

Székesfehérvár.

*Chinorányi Ede,*  
cist. főgyűm. tanár.

## Adalék Microlepidopteráink ismeretéhez.

Irta A. Aigner Lajos.

Nagy érdemet szerzett Dr. Uhryk Nándor barátom az által, hogy nemcsak összeállította Pável Jánossal a hazai Microlepidopterák jegyzékét (1896), hanem ahhoz a „Rovartani Lapok“-ban évről-évre kiegészítő közleményeket nyújt, és bizonyára ő az, a ki a legnagyobb örömmel veszi, ha a magam részéről is hozzájárulok Microlepidoptera-faunánk ismeretéhez.

Először is felsorolom azokat a faunánkban eddig még nem szerepelt adatokat, melyekre a M. Nemzeti Múzeum Microlepidoptera-gyűjteményének rendezése alkalmával ráakadtam. Ezek a következők:

*Crambus hortnellus* ab. *cespitolus* Hb. Budapest (Pável).

*Nymphula rivulalis* Dup. Arbe (Pável).

*Pionea stachydalis* Germ. Mezőzáh (Gr. Wass.)

*Pyrausta flavalis* var. *lutealis* Dup. Budapest, Gyulafalva (Aigner).

*P. cespitalis* var. *intermedialis* Dup. Budapest, Deliblat (Pável).

*P. porphyralis* Schiff. Ujpest (Gabrieli), Budapest, Kőszeg (Pável), Peszér, Gyulafalva (Aigner).

*Oxyptilus distans* var. *laetus* Z. Budapest (Aigner).

*Acolla lipsiana* Schiff. Ujpest (Gabrieli).

*Cacoecia piceana* L. Ujpest (Gabrieli), Lucsivna (Frivaldszky János).

*Tortrix Loefflingiana* ab. *ectypana* Hb. Budapest (Aigner), Rákospalota (Gabrieli), Buccari (Pável).

*Conchylis griseana* Steph. Budapest, Raduč (Pável).

*C. cebrana* Hb. Buccari (Pável).

*C. albipalpata* Z. Carlopago (Pável).

*C. epilinata* Z. Kalocsa (Thalhammer).

*Olethreutes dimidiana* Hb. Magura (gr. Wass).

*Gelechia (Lita) tricolorella* Hw. Budapest (Pável).

*Acompsia tripuuctella* var. *maculosella* Hb. Fiume (Pável).

*Ypsolophus limosellus* Schläg. Buccari (Damin, 1888. jun. 28. nevelve.)

*Scythris fallacella* Schläg. Peszér (Aigner).

*Sc. fuscoaenea* Hw. Budapest (Aigner, Pável).

*Coleophora fuscadinella* Z. Budapest (Pável).

*C. musculella* Mühl. Budapest (Pável).

*C. versurella* Z. Budapest (Pável).

*Lithocolletis carpinicolella* Stt. Zircz (Pável).

Ezekhez járul egy faj, melyet Staudinger a kisázsiai lepke-fauna ismertetése alkalmával mellékesen Magyarországból felemlít, t. i.

*Scythris subaerariella* Stt. Orechovicza (Varasd-m.). Ez adatot az új lepke-katalogusban fel nem említették, nyilván nem tudták hol fekszik termőhelye.

Ennek kapcsán hadd álljanak itt azok a fajok, melyek az új lepke-katalogus tanúsága szerint Magyarországon is előfordulnak, de a magyar irodalomban eddig említve nem voltak:

*Hypochalcia griseoaenella* Rag. (kérdéses).

*Tortrix rogana* Gn.

*Euxanthis Parreysiana* Dup.

*Sophronia consanguinella* HS

*Diplodoma adpersella* Hein. Erdély.

Áttérek azokra a fajokra, melyeket Magyarországon még nem figyelték meg, de a melyeknek Dalmáciában való előfordulása irodalmilag meg van állapítva. Ezeknek egy részét felsorolta Dr. Uhryk Nándor a Staudinger-Rebel-féle katalogus szerint, jegyzéke azonban nem tartott igényt a teljességre, a mennyiben a forrásművek hiányában azokra ki nem terjeszkedhetett. Ezeket a forrásokat én átkutattam s az eredményről íme számot adok

Mann József bécsi lepkész három ízben járt Dalmáciában<sup>1)</sup> és ott még a következő, eddig fel nem említett fajokat is megtalálta:

*Crambus palcatellus* Z.

*Eromene Ramburiella* Dup. (*Zonella* Z.); — *superbella* Z.; — *ocellea* Hw.

*Ancylotomia tentaculella* Hb. Salona.

*Ephestia semirufa* Hw.

*Oxybia transversella* Dup.

*Psorora Dahliella* Tr. Spakato, Zara.

<sup>1)</sup> Lepidopteren, gesammelt während dreier Reisen nach Dalmatien in den Jahren 1850, 1862 und 1868: Verh. d. zool.-bot. Ges. Wien 1869 p. 371—388.

- Salebria amoenella* Z. (Erberi Mn.)  
*Acrobasis obliqua* Z.  
*Stemmatophora combustalis* F. R.  
*Glyphodes unionalis* Hb.  
*Hellula undalis* F.  
*Phlyctaenodes virescalis* Gn.; — *comptalis* Frr.  
*Metasia supbandalis* Hb.; — *corsicalis* Dup. (*infidalis* Mn.)  
*Pionea fimbriatilis* Dup.  
*Pyrausta diffusalis* Gn. (*trennialis* Mn.)  
*Tegostoma comparalis* Hb.  
*Noctuella floralis* Hb.  
*Alucita baliodactyla* Z.; — *malacodactyla* Z.  
*Stenoptilia bipunctidactyla* v. *arida* Z.  
*Agdistis meridionalis* Z.  
*Eulia rhodophana* HS  
*Cnephasia longana* Hw. (*stratana* Z.)  
*Conchylis zephyrana* ab. *margarotana* Dup  
*Olethreutes sororeculana* Ztt. (*praelongana* Gn.)  
*Polychrosis fuligana* Hw.; — *littoralis* Westw  
*Notoelia roborana* Tr.  
*Grapholilha internana* Gn.  
*Choreutis Bjerkandrella* v. *pretiosana* Dup.  
*Calantica albella* Z.  
*Gelechia (Lila) fraternella* Dgl; — *marmorea* Hw  
*Ptocheusa paupella* Z.  
*Aristotelia subdecurtella* Stt  
*Argyritis libertinella* Z. (*Germanella* Hb.)  
*Pallodora Kefersteiniella* Z.; — *lineatella* Z.  
*Psecadia aurifluella* Hb.  
*Depressaria atomella* Hb; — *subpropinqua* v. *rhodochrella* HS.  
*Oecophora sulphurella* F.  
*Heliozela sericiella* Hw.  
*Colcofphora Wockella* Z.; — *fretella* Z.; — *pyrrhulipennella* Z.; — *caclebipennella* Z.; — *lineola* Hw.; — *ciconiella* HS.; — *granulatella* Z. (*obscenella* HS.)  
*Elachista consortella* Stt.  
*Scirtopoda saltatricella* F. R.  
*Ornix interruptella* Ztt.  
*Lithocelletis helianthemella* HS.; — *tenella* Z.; — *lautella* Z.; — *dubitella* HS.; — *endryella* Mn.; — *connexella* Z.

*Lyonetia Clerkella* ab. *aereella* Tr.

*Bucculatrix cristatella* Z.

*Nepticula centifoliella* Z.

*Meessia vinctella* HS.

*Myrmeozela ochraceella* Tngst.

Ehhez a jegyzékhez Geiger V. zárai lepkész kis póléket adott,<sup>1)</sup> melyben csak néhány új adat foglaltatik, ugyanis:

*Ephestia calidella* Gn (*xanthotricha* Stgr.)

*Pyrausta asinalis* Hb.

*Alucita spilodactyla* Curt.

Néhány érdekes dalmát adatot említ fel Staudinger mellesleg a görögországi és kisázsiai lepkefauna ismertetése alkalmával<sup>2)</sup>, még pedig a következőket:

*Salebria albariella* Z. v. *dilucida* Stgr. Spalato.

*Conchylis moribundana* Stgr.

*Scythris chenopodiella* v. *obscura* Stgr.

*Stigmatophora Grabowiella* Stgr. Spalato.

*Coleophora sinuillima* Stgr.

Valamivel több új adatot nyújt Dr. Rebel H., aki a dalmát faunához adalékkal járul\*) Werner O. és Novak G. B. gyűjtései alapján, még pedig:

*Acrobasis glauccella* Stgr. Spalato.

*Capua angustiorana* Hw. Cuciste.

*Lozopera flagellana* Dup. Spalato, Cuciste.

*Bryotropha plebejella* Z. Spalato.

*Ptochenna osseella* Stt. Spalato, Lagosta

*Antispila Rivillei* Stt. Spalato.

*Penestoglossa Dardoinella* Mill. Spalato.

Együttal említi Rebel, hogy Novak nyomtatott jegyzékében a következő adatok is foglaltatnak, ezek helyes meghatározásáért azonban nem kezeskedhetik, mivel az illető állatokat nem látta. Ez adatok im itt következnek:

*Crambus monotaeniellus* HS., *Salebria Dionysia* Z., *Ephestia parasitella* Stgr. *Epiblema umbratana* Stgr., *Lipoptycha resplendana* Hein., *Argyresthia aurentella* Stt., *Gelechia (Lita) salinella* Z., *Scythris Terrenella* Z., *Lithocolletis leucographella* Z., *Bucculatrix Demaryella* Dup.

<sup>1)</sup> Beitrag zur Schmetterlingskunde Dalmatiens: U. o. 1873. p. 167–168.

<sup>2)</sup> Beiträge zur Lepidopteren-Fauna Griechenlands: Horae Soc. Ent. Ross. 1870. p. 3–304; — Lepidopteren-Fauna Kleinasien: U. o. 1879, 1880, 1882.

\*) Beiträge zur Microlepidopteren-Fauna Dalmatiens: Verh. Zool. bot. Ges. Wien 1891. p. 610–638.



Galvagni Egon bécsi lepkésznek, ki 1901-ben a dalmát szigeteken kutatott\*), csak két új adatot köszönhetünk, úgymint: *Agdistis staticis* Mill Mellisello.

*Depressaria aspersella* Const. Pelagosa grande.

Ide sorakozik az az új faj, melyet Dr. Rebel H.\*) Hercegovinából leirt: *Argyresthia prenjella* Rbl., mely közel áll a *submontana* Freyhez, de jóval nagyobb, hófehér alapszínű, kevés rajzá, felfedezte Dr. Penther a Prenjhavason. Ugyancsak Rebel megemlíti alkalmilag (Berlin Ent. Zeitschr. 1902. p. 102, 104.), hogy *Heterographis convexella* Ld. Raguzában, *Titanio phrygialis* v. *nevadalis* Stgr. (*Schrankiana* Stgr.) pedig Bosznia-Hercegovinában fordul elő.

Ezek után felsorolom azokat a fajokat, melyeket a Staudinger-Rebel-féle catalogus előttem ismeretlen adatok nyomán Dalmáziában előfordulóknak mond, és melyek Uhryk közleményéből tévedésből kimaradtak:

*Diorcetryia mendacella* Stgr.; = *pinwae* Stgr.

*Cuephasia Wahlbomiana* v. *cupressivorana* Stgr.

*Conchylis undulatana* Kenn.

*Epiblema hepaticana* v. *senecionana* Stgr.

*Cosmopteryx eximia* Hw.

*Stigmatophora extremella* Wk.

*Cemistoma zanclella* Z.

*Nepticula seriopeza* Z.

*Luffia lapidella* Goeze.

*Pinca inquinatella* Z.

*Meessia Leopoldella* Costa.

*Tineola murariella* Stgr.

*Myrmecozela danubiella* Mn.

Végül Hercegovinából:

*Epermenia daucella* Peyer.

\*) Beiträge zur Kenntniss der Fauna einiger dalmatischer Inseln: Verh. zool.-bot. Ges. Wien 1902. 362—388.

\*) Neue Lepidopteren aus Bosnien und der Herzegovina: Verh. d. zool.-bot. Ges. Wien 1901. p. 802.

# Magyarország Cerambycidaí.

Irta Csiki Ernő.

## IV.

### 18. nem: **Cortodera Muls.**

1. Az alsó állkapcsi tapogatók végíze a csúcsán nem (♀) vagy alig kiszélesedett (♂). Fekete, a szárnyfedők kissé zöld fényűek, csápja, a czombok és az elülső lábszár töve sárgászörös, a szárnyfedők tövén két sárga foltal, ezek egyike a vállon, a másik a paizsoeska mellett van. Az állat felül és alul rövid sárga szőrökkel fedett. Hossza 8—10 mm. — Előfordul egész Közép-Európában, hazánkban helyenként nem ritka. (*quadriguttata* Fabr.) ... ..

#### **1. humeralis Schall.**

Változata: A szárnyfedők sokszor egészen sárgák vagy sárgásbarnák és csak némelykor fekete a varratjuk vagy az oldalszéltük is. — Előfordul a törzsalak társaságában, főleg Budapest környékén. ... ..

#### **ab. suturalis Fabr.**

— Az alsó állkapcsi tapogatók végíze csúcsa felé kiszélesedett, baltaforma. ... ..

#### **2.**

2. A szárnyfedők finomabban pontozottak, a lábak vörösek, vagy csak azok lábfeje és a lábszár tekete. Fekete, a potroh vége és némelykor a csápok töve is, vörös, sárgászürke (♂) vagy barnás-szürke (♀) szőrökkel fődött, az előtor szőrözete felálló, a szárnyfedőké testhez simuló. Hossza 9—10 mm. — Előfordul Budapest környékén (a budai hegyekben) és Ferenczfalvánál. (*Frivaldszkyi* Kraatz). ... ..

#### **villosa (Koy i. l.) Heyd.**

3. A fejtető sűrű és hosszú szőrökkel fedett. Szürkés-fekete, sűrűn szürkés-fehér szőrökkel fedett. A potroh vége többnyire vörös. Hossza 8—11 mm. — Közép-Európában fordul elő, hazánkban helyenként nem ritka.\*) ... ..

#### **2. holosericea Fabr.**

Változata: A szárnyfedők nem ritkán sárgás- vagy barnás-vörösek. (*pilosa* Pic., *semitestacea* Pic.)

**ab. velutina Heyd.**

A fejtető szétszórtan szőrös vagy majdnem csupasz.

A hím szürkés-fekete, szürkés-sárga szőrökkel sűrűn fedett. Hossza 9—11 mm — Előfordul Horvátországban és Budapest környékén.

**3. Birnbacheri Pic.**

Változata: A szárnyfedők és a lábak sárgás-vörösek. —

A törzsfaj társaságában. **ab. rubripes Pic.**

### 19. nem: **Pidonia Muls.**

Feje, előtora és némelykor a mell is vörhenyes, csápja, lábai, szárnyfedői és teste alul barnássárga, a középső és hátsó czombok vége, a csápízek töve, a paizsocska és ritkán a nyakszirt is fekete. Hossza 9—13 mm. — Termőhelye: I. Bihar; V. Vöröstorony, Lotriora völgye, Nagy-Disznód (Götzenberg), Déva; VI. Mehádia, VII. Velebit.

**I. lurida Fabr.**

Változata: Feje, előtora és teste alul szürkés-fekete, barnás-sárga szőrökkel fedett. Csápja fekete, az egyes ízek vége azonban rendszeren vörhenyes, némelykor az első ízek egészen vörhenyesek. A szárnyfedők varratja kevés kivétellel és két hosszukás folt az oldalszél mentén és a középső és hátsó lábak (a czombok töve és a lábfejek barnás-sárga talpa kivételével) feketék. A potroh fekete, a haslemezek hátsó széle keskeny, sárgás-vörös szegélyllyel, a sárga szín azonban különösen a nőstényeknél nagyobb kiterjedésű is lehet, nagyon ritkán az egész has sárgásbarna. — A Kárpátok egész területén van elterjedve. (*suturalis* Ol. nec. Fabr., *lurida* Bach, Muls.)

**var. Ganglbaueri Ormay, Csiki\***

### 20. nem: **Letzneria Kraatz.**

Fekete, szájszervei, szájfedője és a csápok barnásvörösek, a lábak sárgásvörösek. A szárnyfedők sárgák, egy a válltól

\*) A *C. holosericea* var. *nigrita* Heyd. szárnyfedői gesztenyebarnák. Hogy ez melyik fajhoz tartozik még nincsen eldöntve. Hazájaként Magyarország van említve.

\*) Lásd Csiki, *Pidonia lurida* Fabr.-ról. (Rovartani Lapok, X., 1903. p. 61—63.)

a csücsig terjedő, hátrafelé keskenyedő szélesebb, a varrat és az oldalszél keskeny fekete sávval. Hossza 12—13<sup>mm</sup>. — Egyike a legritkább fajoknak, előfordul Sziléziában, Salzburgban és Tirolban, hazánkban 1891-ben PáveI János találta a Szrnrekovicza hegyen Liptóme gyében. — — —

### 1. *lineata* Letzn.

#### 21. nem: **Nivelia** Muls.

Fekete, a szárnyfedők téglavörösek. A fej és az előtor homályos, sűrűn ránczolva-pontozott, a szárnyfedők szétszórtan pontozottak, a csúcson kerekítettek. Hossza 11—15 mm. — Észak-Európában, Németországban, a Kárpátokban, Törökországban és Szibériában fordul elő, hazánkban ritka; termőhelyei: III. Kis-Kriván; IV. Nagy-Boeskö, Hoverlahegy (Máramaros). (*sanguinolenta* Gebl., *Kratteri* Hampe, *Sacheri* Wolfn.) — — — **1. *sanguinosa* Gyllh.**

#### 22. nem: **Anoplodera** Muls.

1. Egészen fekete, a lábak (a czombok töve, a lábszár vége és a lábfej kivételével) vörösek. Feje és előtora sűrűbben és finomabban pontozottak mint a szárnyfedők, kifelé kerekítettek. Hossza 9—12 mm. — Közép-Európában, a Kaukaszban és a Káspi tó környékén fordul elő. Hazánkban helyenként nem ritka. — — — **1. *rufipes* Schall.**  
— Fekete, a szárnyfedők sárga rajzolattal — — — — — **2.**
2. A fej a rövid halánték mögött erősen befűződött, a befűződést elül sima, mély barázda jelöli. Fekete, sűrűn pontozott és felálló barnás szőrökkel fedett, a szárnyfedőkön három barnássárga folttal, ezek egyike a paizsoeska mellett, egy a közepük előtt s a harmadik mögötte van elhelyezve. Hossza 8—11 mm. — Egész Európában és Észak-Afrikában fordul elő; hazánkban eléggé elterjedt, de ritkább faj. (*cincta* Panz.) — — — — — **2. *sexguttata* Schall.**  
Változata: A szárnyfedők második és harmadik foltja gyakran össze van kötve. — A törzsfaj társaságában fordul elő. — — — — — **ab. *exclamationis* Fabr.**  
— A fej a nagyobb halánték mögött befűződött, de a befűződés kezdete a fejtetőn nincsen éles barázda által jelezve. Fekete, a szárnyfedőkön egy harántos folt a váll

50—60 darabot fogdosott össze; a felzavartak azonban, mihelyt szárnyra keltek, ismét nyilsebesen nyugat felé tartottak.

Minderről, egész nap a falutól északnak elterülő erdőben gyűjtván, csak másnap reggel értesültem és miután a dolog rendkívül érdekelt, feltettem magamban, hogy utána járok, annál inkább, mert a déli vonattal kifelé jövet Vácot elhagyva, nagy luczernás táblán helyenkint szinte nyüzsögni láttam e lepkét; sok száz darab lehetett azon a keskeny földszallagon, melyre a dtü-börgő vonatról elláthattam. Ezt a jelenséget úgy magyaráztam meg magamnak, hogy ezek a tegnapi főseregnék martalóczai, melyek az éhségtől gyötörtetve itt leszálltak s a mint jóllaktak, ismét tovább vonultak. Ebéd után elibük mentem, mialatt csekély 1—2 percznyi időközökben egyenkint vagy kisebb csoportokban, 3—5—6-osával jöttek felém, de oly örületes gyorsasággal, hogy daczára minden igyekezetemnek egynél többet el nem foghattam közülök. A vonulási irányban azonban kis hagymás földre akadtam, melyben sok virág is volt; itt azután könnyü szerrel fogtam még 8 példányt. Hogy ezek is martalóczok voltak, bizonyítja az, hogy ha egyikét vagy másikát felriasztottam, mind nyugatnak szállt és még a legesábitóbb bogáncsra sem ereszkedett le.

Ez így tartott álló egy hétig: mindennap ott láttam a váczi luczernáson nagyobb számú lepkét, a vonat mentén pedig folyvást szállingóztak egyes példányok nyugat felé, ellenkező irányban soha se.

A példányok — hímek és nőstények vegyesen — többnyire rendkívül nagyok és igen élénk vöröses színűek, de akadt halványabb, sárgás színű is.

Azt, hogy a vonuló pillangókat madár üldözte vagy közülök csak egyet is elkapott volna, azt nem tapasztaltam. Az állat Verőczen egyébként is gyakori volt az idén, sőt Szépligeti Győző értesítése szerint a Tengerparton, Noviban is.

*A. Aigner Lajos.*

## II.

Az idén néhány hetet töltöttem a Magas Tátrán s ennek déli oldalán alkalmam volt a bogáncs-pillének nagyszerű vonulását megfigyelni, a mely július 16-tól 20-ig tartott és melynek csak a július 21-én bekövetkezett erős esőzés vetett véget.

Egyenkint, kisebb csoportokban és ötvennél több darabból álló csapatokban vonultak a pillangók egész napon át, a nélkül, hogy letelepedtek volna, nagy sebességgel, keletről nyugatnak, gyöngye nyugati széláram ellenében. Vonulásuk 2000 m. magasság

főlé is kiterjedt. A Batizfalvi tónál, az Oszterván és az Öt-tónál egyik sereg követte a másikat, jóval a törpefenyő zónája fölött. A vonulás egyébiránt feltűnt Matlárházán, Tátra-Lomniczon, Tátra-Füreden, Tarpatakon, Tátra-Széplakon, Felső-Hágin és a Csorbatónál is.

Mi indilhatta a milliányi pillangót ily tetemes magasságokon át való vándorlásra, ezt ki nem deríthettem.

*Meiszner Károly.*

### III.

Folyó évi július 17-én a radnai havasok legmagasabb csúcsáról, az Ünőkőről leereszkedtem annak meredek keleti oldalán a Lala-tóhoz, majd a Vurfu Rosiu-tól kifutó hegygerinczen, a Preluci Gagi-n, haladtam a Bukovinába vezető országút mellett fekvő Pojana rotunda csendőrlaktanya felé. A Preluci Gagi hegygerincznek az Ünőkőhöz közelebb fekvő felső részén, melynek egyes csúcsai körülbelül 1700—1800 m. magasak, a *Pyrameis cardui* L. sok ezer példányból álló s keletről-nyugatra, a Vurfu Rosiu-ra vonuló csapatával találkoztam.

A vonulást a déli órákban, irtózatosságságban észleltem, a csapat pedig folyton a kopár sziklák alkotta gerincz fölött repült, 1—6 méter magasságban a talaj fölött. A fölötté kedvezőtlen terepviszonyok miatt, melyek 1—2 lépésnyi szaladást sem engedtek meg, a nagy sebességgel vonuló csapatból hálómmal csak egyetlenegy lepkét tudtam elkapni. Ez a példány szép nagy és friss volt, ezt azért akarom külön kiemelni, mert 1892-ben a dél-erdélyi határhavasok Vurfu mare csúcsán szintén találkoztam ily vonuló *Pyrameis cardui* csapatokkal, melynek példányai azonban koptak, sőt többnyire rongyosak is voltak.

A Preluci Gagin észlelt csapat friss példányai a mellett látásnak tanuskodni, hogy nem nagyon távolról jöhettek, talán csak a körülbelül 1200 m. magasságban fekvő Pojana rotunda körül fekvő nagy kiterjedésű rétekről.

A Vurfu mare-n észlelt csapat útiránya a Vurfu leului-ról vezetett a Vurfu mare felé, tehát délnyugati volt; hogy honnan jöttek a Vurfu leului-ra, azt nem tudtam megfigyelni, hanem valószínűleg a Lotrion-völgyén, vagy annak egyik mellék völgyén keresztül.

1892-ben a Szebenhegység egy másik pontján, a Muncsel 2085 m. magas csúcsa alatt, szintén észlelték a *Pyrameis cardui*

L. vonulását.\*) Ez a csapat keletről nyugatra vonult, az oszlop hossza rendkívül nagy volt, szélessége olyan, hogy ahhoz, a míg azon keresztül haladtak 5 percz volt szükséges, az egyes példányok 5—20 lépésnyi távolságban repültek egymástól.

Hogy ezen vonuló csapatok útja a felemlített esetekben hová vezetett, azt kideríteni nem lehetett, érdekes azonban, hogy mindig az erdélyi havasok kimagasló, 2000 m-nél magasabb csúcsai felé irányult.

## Különfélék.

**Katiczabogarak tömeges megjelenése.** Folyó 1903. év márczius 29-én Nagyenyeden a Maros balpartján kisebb kirándulást tettem. Ezen alkalommal Kis-Solymos helység határában, az úgynevezett solymosi hegyen, a mely tetején a tavalyi száraz fűszálakat és kórokat kivéve semmiféle bokrot, vagy friss növényzetet nem viselt, az egyes száraz fűszálakon és földön marokszámra nyüzsgő élénk vörös katiczabogár (*Adalia II-notata* Schneid. és var. *novempunctata* Fourc.) költötte fel figyelmemet. A levegőben is számosan röpködtek, szerte-széjjel pedig naptól barnult, elpusztult példányok heverték. Most, márczius elején az álczáknak nem volt még idejük kifejlődni, s így kétségkívül mindannyi kitelet példány. S mivel a katiczabogarak elismert pusztítói a levéltetveknek, minden valószínűség szerint, a mult évben kellett fellépnie tömegesen valamely levéltetű fajnak ezen a magaslaton, s talán mint ilyen levéltetűktől ellepett helyre, sereglettek össze a még most is, a meglehetősen nagy tél után, roppant számban mutatkozó katiczabogarak. Ezen következtetés helyes voltát látszik bizonyítani azon körülmény is, hogy a hegy csúcsát kivéve, sem útközben, sem a hegy oldalán nem sikerült egy-két példánynál többet gyűjtenem.

*Pávay V. Ferencz.*

**A rovarok hőmérséklete.** Bachmetjew Péter, a sofiai fizika tanára, évek óta fizikai kísérleteket vegez a rovarokon, kivált a lepkéken és több ízben közölte tanulmányainak érdekes vagy fontos eredményeit. Nem régen egész kötetet bocsátott ki (Experimentelle entomologische Studien vom physikalisch-chemischen Standpunkte aus. I.) melyben a rovarok hőmérsékletét tárgyalja. Az előszóban Weismann Ágost méltatja Bachmetjew vizsgálatainak fontosságát. Első sorban kimutatja, a mit előbb is megfigyelték ugyan, de a mit B. pontos vizsgálatok alapján megdönthet-

\*) *Kimakowicz, Frieda v., Pass Dusch und Umgebung im Zibinsgebirge: Jahrbuch d. siebenbürg. Karpathenvereins. XIII, 1893, p. 79.*

lenül megálliapít, hogy t. i. a levegő hőmérséklete, a nedvesség, táplálék, mozgás és lélekezés befolyással van a rovarok testhőségére. Azután áttér a rovarok hőmérsékleti maximumára és minimumára s itt a rovarok megtagyásának okait illetőleg egészen új eredményre jut. A *kritikus pont* felfedezése, vagyis azon hőmérsékletnek, a melyre a rovarok és növények nedvei lehűthetők, új világot derít arra, hogy az élő lények mily fokú hideget bírnak el. Művének második kötete a külső tényezőknek a rovarokra való hatását fogja tárgyalni. Elénk érdeklődéssel várjuk megjelenését.

**Magyarország Hister-féléiről** tartott előadást Csiki Ernő a Természettudományi Társulat állattani szakosztályának 1903. márcz. 6-iki ülésén. Ismertetvén azokat a bélyegeket, melyek a sutabogarak rendszertani besorolásánál és meghatározásánál fontosak, bemutatja a faunánkra új alakokat. A hazai fajok meghatározására kulcsot is állított össze. Ugyanaz a febr. 6-iki ülésben új bogárfajt ismertet, a *Psyllodes Wachsmanni* Csiki-t, melyet Wachsmann Ferencz Noviban fedezett fel. Bemutat végül faunánkra új két bogárfajt: *Magdalis opaca*, melyet Reitter Görögországból írt le, Pável János pedig Mehálián gyűjtött: *Bembidinn jordaneuse* Le Brûle, mely a Jordán völgyéből leiratván, utóbb Algir-, Kis-Ázsia- és Örményországban is előkerült, Magyarországon s Európában általában, Pável János fogta először, Kékkőn 1876-ban. — Az utóbbi alkalommal Dr. Kertész Kálmán délamerikai légyfajt mutatott be, melyet új család képviselőjének tart, meg is állapítván az új család rendszertani helyét.

**Rothschild bolhagyűjteménye.** Lord Rothschild Walter hires magán muzeumában Tringen. Londonhoz közel, van a többi közt nagyszerű bolhagyűjteménye, melyet sok esztendő fáradsága és nagy pénzáldozatok árán gyűjtött. Gyűjteménye csakis a különböző állatfajokon élősködő bolhákat tartalmazza, — az embereken élősködőket nem — de ezeket azután ezrével. Egyetlenegy bolhafajtának van híjával eddig a bolhagyűjtemény s ez: a sarkvidéki rókán élősködő bolhafaj, amelyből az egész világon egyáltalán két példányt őriznek csak. A nagy angol bankcéz e tudományos fia azért, mikor a Forget-me-not nevű amerikai csetvadászhajó útra indult, megbízta ennek kapitányát, hogy kerítse meg számára a keresett bolhafajnak bár csak egyetlen példányát is. Az expedíció nem járt szerencsével s a Forget-me-not üres kézzel került vissza a sarkvidékről. Rothschild Károlyt azonban ez a kudarc el nem csüggesztette, hanem most már saját költségére szerelte fel a Forget-me-not-ot s azonfelül 1000 font sterlinget ígért annak, aki a nevezetes bolhát megfogja. A hajó ez idő szerint úton van már s a bolhavadászok élén egy előkelő angol zoologus áll, hogy a tudománynak is része legyen a nevezetes fogásban. A mi az eddig elmondottak hitelességét illeti, megjegyezzük, hogy a Daily Express, ez az előkelő londoni napilap Jordan dr.-tól, Rothschild tring-parki muzeumának igazgatójától kapta adatait.



**Tetü-pecsenye.** Holm grönlandi utazó figyelte meg, hogy a nyugati part lakói a rajtuk nagy mennyiségben élőködő tetveket megeszik. A nagyító üveg nagy benyomást gyakorolt rájuk, mert nemcsak ruhájuk szövétét nézhették vele, hanem — s ez leginkább érdekelte őket — azt is, hogy mily nagy páncélos állatokhoz juthatnak, ha hajuk közé nyulnak. Mután az ily állatkát megcsodálták, hűségesen visszaadták a tulajdonosuknak, a ki szájába vette és megette, azt állítván, hogy igen jó ize van. Egyik nő tréfásan jegyezte meg, hogy sokszor haragszik férjére, mivel hajában soha sem talál ily állatkákat, melyekből természetesen neki is kijutott volna. Hogyha a nagyító alatt több ily állatka került össze s ott némi viaskodást vitt véghez, ujongásba törtek ki, igazán olesó mulatság.

**Az új lepkékatalógusban.** (Staudinger-Rebel) összesen 9707 faj van felsorolva, azaz 3645 fajjal több, mint a Staudinger-féle katalógus 2. kiadásában (1871). Ebben a számban 10 szerző szerepel, a ki 200-nál több fajt írt le, ugyanis: Staudinger 881 Macro-, 377 Microlepidoptera, összesen 1258 faj; Hübner (és Geyer) 409+311=720; Zeller 27+544=571; Herrich-Schäffer 164+270=434; Linné 309+96=405; Ragonot 405 Micro; Christoph 188+215=403; Fabricius 143+98=241; Lederer 137+73=210; Stainton 1+203=204 fajt. E szerint Staudinger egymaga az ismert palaearctikus lepkéknek több mint nyolczad részét írta le.

**Asopia farinalis** L. Ezt a gyönyörű, de mindenütt, hazánkban is, igen közönséges molypillét Nicolstadt sziléziai városkában tömredék mennyiségben figyelték meg. Egy régi táncsteremben a falak, oszlopok, ablakok stb. szóval minden hely el volt lepve a pille által, melynek számát 10—12 ezer darabra becsülték.

**A rovarok erejéről** már sokat írtak, kimutatván, hogy aránylag nagyobb munkát végezhetnek, mint az oroszlan vagy elefánt. Újabban Weir amerikai biológus is kísérletezett ez irányban. Szarvasbogarat, melynek önsúlya nem egészen 2 gr. volt, czérnaszállal kis pléhkocsi elé fogott, a mely 68 gr.-ot nyomott; a bogár egyszerűen tova sétált, még akkor is, midőn W. a kocsiba 15 gr. sörétet tett, további 15 gr. súlylyal azonban már alig bírt 2 cm.-nyire haladni, de hát ez a súly 47-szeresét tette önsúlyának. W. ezután egyik szarvát igen érzékeny erőmérőhöz erősítette s azután vilámmal izgatta az állatot, mely ekkor 15 gr. erőt fejtett ki. Ha 100 kg. súlyú ember hasonló erőt fejthetne ki, félkezével 20 mázszát emelhetne. — A hatalmas Herculesbogarat is ama kocsi elé fogta és mindjárt 30 gr. teherrel kezdte, mit az fel se vett, még 60 gr. söréttel is begbirkózott, csak 75 gr. terhet már nem bírt el, de villamos izgatásra 5 cm.-nyire ugrott vele előre, a midőn már összesen 120 gr. súlyt vontatott. Önsúlya 6.5 gr. lévén, terhe 18-szor akkora volt. Ehhez képest 100 kg. súlyú embernek 40 mázszával megrakott kocsit kellene, hogy húzhasson, pedig a fele erős lónak is sok. Végül W. 1.5 kg. nehéz követ borított a bogárra, mely ezzel nemcsak hogy kárt nem szenvedett, hanem az

iszonyú nehéz terhet még meg is mozgatta, holott az ember arányos súly alatt összemorzsolatnék. — Plateau is kísérletezett e tekintetben, 65 kg. súlyú férfi 50 kgr.-ot továbbbíthat, az arány önsúlya és vonóképessége közt tehát 0.76, a lónál csak 0.68; a cserebogár elbir nálánál 14-szeres súlyt, Carabusok kényelmesen a 17-szereset, sőt a *Trichius fasciatus* még a 42-szereset is!

## I r o d a l o m.

**Ganglbauer L** Beiträge zur Kenntniss der Gattung *Trechus*. (Wiener Entom. Zeitg. XXII. 1903. p. 109—120.)

Szerző több *Trechus*-ról értekezvén kimutatja, hogy a *Tr. cardioderus* Putz. csak egyéni eltérés, tehát a *Tr. palpalis* Dej. synonymái közé sorolandó. A *Tr. palpalis* Dej. név azonban nem maradhat meg, mert a *Tr. palpalis* Duft. 1812, a *Tr. rubens* Fabr. 1792 synonymája, *Tr. palpalis* Dej.-t pedig Duftschmid már 1812-ben *testaceus* név alatt írta le, minthogy azonban már van egy ilyen Linné-féle név, ez nem érvényes, és így a *Tr. palpalis* Dej. 1831, nec Duft. 1812 helyett a *Tr. cardioderus* Putz. név használandó. — Azonkívül rámutat arra, hogy Redtenbacher 1858-ban leírt egy *Trechus Milleri*-t mely a *Tr. ochreateus* Dej. 1831 synonymája ugyan, de azért a *Trechus (Anophthalmus) Milleri* Friv. 1862 nem tarthatja meg a nevét, és így leírója tiszteletére *Frivaldszkyi*-nak keresztelte át. Erre vonatkozólag csak az a megjegyzésem, hogy egyik czikkemben rámutattam (Állattani Közlemények I. 1902. p. 43.) arra, hogy az *Anophthalmus* élesen jellemzett, külön nemnek értelmezendő, ennélfogva a Frivaldszky által adott név megmaradhat.

Csiki Ernő.

**Neuburger W.**, Drei neue Thais-Aberrationen aus Digne und Budapest. (Societas Entomologica XVII. 1903. p. 154.)

Szerző a *Thais Polyxena* Schiff budapesti példánya után leír egy *ab. bella*-t, mely a törzsalaktól abban különbözik, hogy felső szárnyának harmadik costalis foltját csak vonalszerű pont van jelzi s a belső szegélyen levő fekete folt is tűnő félben van. Ennek az eltérésnek külön névvel való elkülönítése egyáltalában nem jogosult s azt a magyar faunába fel se veszem. Hisz, ha ezt tenném, még legalább 4—5 alakját kellene ennek a rendkívül változó fajnak külön elnevezni.

A. Aigner Lajos.

# „ROVARTANI LAPOK“

Heft 7. September 1903.

---

S. 133. **L. v. Aigner-Abafi**: **Beitrag zur Kenntniss der Microlepidopteren Ungarns**. Im Anschluss an die Publicationen von Dr. F. Uhrýk zählt Verfasser nach den Quellen diejenigen (auch dalmatinischen) Arten auf, welche in der ungarischen Literatur bisher nicht erwähnt worden sind.

S. 138. **E. Csiki**: **Die Cerambyciden Ungarns** IV. Fortsetzung der Bestimmungstabelle der Cerambyciden Ungarns, bei welcher Gelegenheit die Gattungen *Cortodera*, *Pidonia*, *Letzneria*, *Nivellia* und *Anoploclera* behandelt werden. *Anoploclera nigroflava* Fuss wird als gute Art angesprochen, die sich von *A. rufiventris* Gebl. durch bedeutende Grösse und Breite unterscheidet, ausserdem sind die Flügeldecken nicht fein runzlig punktiert, sondern einfach weitläufig punktiert, das dritte Fühlerglied ist kürzer als das fünfte, die gelbe Zeichnung der Flügeldecken ist breiter.

S. 141. **L. v. Aigner-Abafi**: **Lythria purpuraria** L. Von dieser variablen Art kommen in Ungarn vor auch die ab. u. var. *rotaria* F., *lutearia* St., *Movesi* Lampa und *abstinentiaria* Fuchs, welche letztere unter der Frühlings- und Sommer-Generation vorkommt, nachdem aber letztere bereits benannt ist, ist laut dem Verfasser bloss die entsprechende Frühlingsform darunter zu verstehen.

S. 144. **Baron C. Hormuzaki**. **Die in den Karpathen heimischen Erebien** I. Auszug aus des Verfassers Abhandlung in der Deutsch. Ent. Zeit. 1901.

S. 148. **L. v. Aigner-Abafi**, **K. Meiszner**, **E. Csiki**. **Wanderungen des Distelfalters** (*Pyrameis cardui* L.) Die drei Verfasser beobachteten 1903 an verschiedenen Orten Ungarns derlei Züge: 1. In Verőceze bei Budapest; der Hauptzug erschien am 12. Juli und währte, immer schwächer werdend, 8 Tage lang; es waren meist sehr grosse, schöne Stücke, der Falter war übrigens auch sonst häufig dort sowie in Novi am Adriatischen Meer. 2. Am Südabhang der Hohen Tatra (16–20. Juli) bis über 2000 m. Höhe ziehend, die Millionen von Faltern wurden fast in der ganzen Tatra beobachtet. 3. In den Radnaer Alpen (Siebenbürgen) auf dem Preluci Gagi und Ünökő (17. Juli) in der Höhe von 1700–2000 M. viele 1000 Exemplare, die gefangenen ganz frisch und schön. Die Exemplare aller drei Wanderzüge zogen mit ungeheurer

Schnelligkeit von Ost nach West; dass Vögel sie attackirt hätten, wurde weder bei Budapest noch in Siebenbürgen bemerkt.

### Kleinere Mittheilungen.

S. 151. *F. V. Püvay*: Massenhaftes Auftreten von *Adalia 11-notata* Schneid. und var. *9-punctata* Fourc. Ende März 1903 bei Nagyenyed (Siebenbürgen) beobachtet, u. z. waren es sicherlich überwinterte Exemplare, die im Vorjahre wahrscheinlich durch Vertilgung von ebenso zahlreichen Blattläusen nützlich gewirkt hatten.

S. 151. *Die Temperatur der Insekten*. Würdigung der Experimente von P. Bachmetjew.

S. 152. *Über die Hister-Arten Ungarns* hielt E. Csiki in der Naturwissenschaftlichen Gesellschaft zu Budapest einen Vortrag, worin er auf die Artmerkmale hinwies und die für Ungarn neuen Formen vorlegte. Bei einer andern Gelegenheit legte er vor: *Psyllodes Wachsmanni* Csiki, von F. Wachsmann bei Novi entdeckt; ferner *Magdalis opaca*, von Reitter aus Griechenland beschrieben, auch bei Mehádia vorkommend, sowie *Bembidium jordanense* Le Brûle, in Ungarn und Europa überhaupt zuerst 1876 bei Kékkő gefunden

S. 152. *Rothschild's* Sammlung von Flöhen, worin blos der am Polarfuchs lebende Floh fehlt, für welchen Rothschild einen hohen Preis aussetzte.

### Literatur.

S. 154 Publicationen von L. Ganglbauer und W. Neuburger besprochen.

## Bogárgyűjtőknek!

Matusovits Péter szabadalmazott bogár-praeeparáló folyadék, mely megóvja a bogarakat a megbüődösödéstől, penészedéstől és főbb ízeiben hajlíthatókká teszi, (az 1892. évi pozsonyi kiállításon arany éremmel kitüntetve) kapható Budapesten, IV. ker., Múzeum-körút 7., Lux Mihály drogua-üzletében 2 koronás, 3 kor. 80 filléres és 9 kor. 40 filléres palaczkokban.

Coleoptera-kereskedés. Mint honunkban a legrégibb és legnagyobb rovarkereskedés tulajdonosa, ajánlom magángyűjtőknek, iskoláknak, gazdászoknak és erdészeknek 800 hibátlanul meghatározott honi és külföldi fajból álló rovar-készletemet. Honi faunánk közönséges és leg ritkább fajai nagy számban, továbbá több száz exotikus faj. Iskolák részére gyűjteményeket olcsón állítok össze. Honi gyűjtőkkel szívesen lépek cseréviszonyba.

Megkeresésre nyomtatott árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök.

Német-Bogán. (Krassó-Szörénymegye.)

*Merkl Ede.*

**Magyarország madarai. A hazai madárvilág megismerésének vezérfonala.** Irta: Dr. Madarász Gyula.

A munka díszes kiállításban, a szerző eredeti rajzaival, és színes táblákkal, quart formátumban, német kivonattal, a Magyar Nemzeti Múzeum kiadásában jelent meg és a „Rovartani Lapok” szerkesztősége útján is megrendelhető. Ára 40 kor.

## CATALOG

DER

**Lepidopteren des palaeartischen Faunengebietes.**

Von

**Dr. O. Staudinger und Dr. H. Rebel.**

2 Theile in einen Band gebunden.

**Preis 20 Kronen**

Szerkesztőségünk útján is megrendelhető.

## Entomologiai művek.

Általános. *A Magyar Birodalom Állatvilága.* (Fauna Regni Hungariae). III. kötet. Arthropoda. Kiadja a k. m. Természettudományi Társulat. Ára 35 kor., társulati tagoknak 20 kor. — *Kárpáti E.* Állatmuzeum, utasítás állatok kitömésére s eltartására, és csontvázak készítésére, ábrákkal 1 k., 40 fill. — *Bein K.* A kis rovargyűjtő. Utasítás a kiválóbb rovarok megismerésére és gyűjtésére 2 kor. — *Szekeres F. Ö.* A rovargyűjtő 1 kor., 60 fill. — *Lejtényi S.* Rovargyűjtő. Segédkönyv a középiskolai ifjúság számára, kötve 1 kor. — *Kriesch J.* A rovarok világa. 16 ábrával 80 fill. — *Kiránduló* zsebkönyve. 70 rajzzal, kötve 3 kor., 50 fill. — *Dr. Lendl A.* Rövid útmutatás a természetrajzi gyűjtemények konzerválásához 80 fill. — *Dr. Daday J.* Rovartani műszótár 1 kor., 60 fill. — *Hoffer,* Praxis der Insektenkunde. 3 kor. — *Kolbe,* Einführung in die Kenntniss der Insekten 17 kor.

Hymenoptera. *Mocsáry S.* A magyar fauna fémdarazsai 2 kor., 40 fill. A magyar fauna másnejf darazsai 2 táblával 1 kor., 20 fill. Adatok Magyarország fürkész darazsainak ismeretéhez 1. 1 kor., 20 fill. Földünk fémdarazsainak magánrajza 40 kor.

Lepidoptera. *Bein K.* A kis lepkegyűjtő. A lepkék ismertetése és gyűjtése 2 kor. — *A. Aigner L.* A lepkészet története Magyarországon 3 kor. — *Aigner-Pável-Uhryk,* Magyarország lepkéinek jegyzéke 5 kor. — *Beuge,* Schmetterlingsbuch 8. Aufl. 1900 Abb. auf 50 farb. Tafeln 25 kor., 20 fill. — *Hofmann,* Die Gross-Schmetterlinge Europas 2. Aufl. 2000 Abb. auf 71 farb. Tafeln 30 kor. Die Raupen der Gross-Schmetterlinge Europas 1900 Abb. auf 50 Tafeln 30 kor.

Diptera. *Tömösváry Ö.* Egy tömegesen tenyésző légyfaj az Alsó-Duna mellekeiről 3 tábl., 60 fill. — *Kertész K.* Catalogus Tabanidarum orbis terrarum universi 6 kor.

Coleoptera. *Török P.* Bogár-határozó 2 kor., 80 fill. — *Bein K.* A kis bogárgyűjtő. A bogarak ismertetése és gyűjtése 2 kor. — *Calwer,* Käterbuch 5. Aufl. mit 48 color. Tafeln 24 kor. — *Seidlitz,* Fauna Transsylvanica 12 kor.

Hemiptera. *Dr. Horváth G.,* Adatok a hazai félröpfek ismeretéhez 40 fill. A magyarországi Psyllidákról 40 fill. Az Eremocoris-fajok magánrajza. 2 tábl., 60 fill.

Orthoptera, Pseudoneuroptera és Neuroptera. *Pmgur Gy.* A magyarországi tücsökfélék természetrajza 6 tábl., 5 kor. — *Kohaut R.* Magyarország szitakötő-féléi. 3 színes tábl., 2 kor., 60 fill.

Myriopoda. *Dr. Daday J.* A magyarországi Myriopodák magánrajza 4 táblával 4 kor.

Arachnoidea. *Dr. Chyzer K.* és *Kulczyński L.* Araneae Hungaria 3 kötet 24 kor. — *Herman O.,* Magyarország pókfaunája 3 kötet, csak a 2—3. kötet kapható 16 kor. — *Dr. Lendl A.* A pókok, különösen a kerekháló-pókok természetes osztályozása 1 kor. — *Kurpeles L.* Adalék Magyarország atkafaunájához. 8 táblával 2 kor.

Crustacea: *Dr. Daday J.* A Magyarországhban eddig talált szabadon élő evezőlábú rákok magánrajza. 4 tábl., 3 kor. A magyarországi Branchipus-fajok átnézete. 1 kor. A magyarországi Diaptomus-fajok átnézete 1 kor.

## Catalogus Endomychidarum.

Conscriptit

Ernestus Csiki.

A Museo Nationali Hungarico editus. Budapestini 1901.

Ára 3 korona.

E művek szerkesztőségünk útján is megrendelhetők.

Schmidl Sándor könyvnyomdája Budapest, VI., Szerecsen-u 6.



Kot. 10 fuzet '7  
1903: szept.

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES



3 9088 01427 0466